

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FOs innspill til høring om forslag til styrking av barn og unges rettssikkerhet ved tvangsbruk i psykisk helsevern

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. Vi organiserer 38 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Medlemmene våre jobber innenfor ulike velferdstjenester, og har god kunnskap om hvordan tjenestene fungerer og hva som skal til for at de skal bli bedre.

FO støtter intensjonen om å styrke barn og unges rettssikkerhet i forbindelse med gjennomføring av tvang i psykisk helsevern, og støtter derfor at det opprettes et eget kapittel som samler de viktigste bestemmelsene som omfatter barn. Vi anser at endringsalternativ nr. 1. er best når det gjelder å styrke barns rettssikkerhet. Vi mener det er riktig og viktig at barn ikke har svakere rettigheter enn voksne når de er så syke at de trenger behandling med tvang.

Det er et generelt behov for å rydde i lovgivninga som omhandler bruk av tvang i hele helse- og omsorgstjenesten. Derfor etterlyser FO oppfølging av NOU 2019:14 *Tvangsbegrensningsloven*. Ikke alle svar på hvordan en skikkelig opprydning i dette lovverket bør gjøres finnes der – men det er en begynnelse. Å lappe på eksisterende lovverk, som denne høringa i bunn og grunn bidrar til, er ikke løsningen på utfordringen med at det overordna lovverket knytta til tvang og makt er fragmentert og muligens også lite tilpassa ei ny tid. At gjeldende lovverk sikrer barns rettssikkerhet er imidlertid såpass viktig at forslagene til endring i psykisk helsevernloven kan betraktes som et kompenserende strakstiltak i påvente av en ny og helhetlig tvangslovsreform.

Bruk av tvang overfor barn som trenger helsehjelp i psykisk helsevern kan være helt nødvendig. Samtidig vet vi at det, slik regelverket fungerer i dag, er en reell fare for skade på relasjonen mellom barnet og foreldrene, når det er foreldrene som må samtykke til tvang. FO er derfor positive til at ansvaret for å beslutte hvorvidt behandling med tvang skal iverksettes, flyttes til en fagansvarlig som skriver et kapittel 4.-vedtak, dersom det snakk om barn som motsetter seg tvangen eller små barn som ikke kan anses som samtykkekompetente. Vi tror at dette kan bidra til å senke faren for gråsonetvang, synliggjøre skjult tvang og til at selve tvangsbehandlingen blir ryddigere og mer faglig fundert. FO er imidlertid opptatt av at en lovendring må ta sikte på å ikke øke arbeidsbelastningen til de ansatte i psykisk helsevern gjennom økt byråkrati.

Det foreslås at grensen for når foreldrene- eller andre foresatte kan samtykke på vegne av barnet skal vurderes etter barnets modenhet og ikke etter alder. FO er opptatt av barneperspektivet og barnets rett til å medvirke- og å bli hørt i saker som angår dem

selv. Vi støtter derfor forslaget om at det alltid skal gjøres en skjønnsmessig vurdering av det aktuelle barnets samtykkekompetanse, som ikke utelukkende baserer seg på barnets alder.

Skjønnsmessige vurderinger, både av et barns samtykkekompetanse og av et eventuelt behov for å sette i gang et behandlingstiltak basert på tvang, krever sammensatt kompetanse. FO mener at dersom loven endres i henhold til forslag nr. 1., vil det implisitt stille utvida kompetansekrav til de ansatte i psykisk helsevern, for eksempel knytta til, saksbehandling, etisk- og faglig forsvarlig anvendelse av tvangsbehandlingsbestemmelsene og til vurdering av samtykkekompetanse. Hvordan praksis endres og fungerer på sikt etter en eventuell lovendring bør overvåkes nøye.

FO mener det er viktig at eventuelle lovendringer tydelig beskriver hvilke samtykkeregler som gjelder for psykisk helsehjelp til barn under 16 år. Slik forslaget er utformet nå, er det uklart om hvorvidt henvisningen til pasient- og brukerrettighetsloven § 4-4 omfatter bestemmelsen i sin helhet, eller kun hovedregelen om foreldresamtykke. FO anbefaler derfor en presisering. Det må tydeliggjøres at bestemmelsene om samtykke fortsatt gjelder, herunder situasjoner hvor samtykke fra én forelder kan være tilstrekkelig for å sikre nødvendig helsehjelp, samt tilfeller der barnevernet kan samtykke.

Med vennlig hilsen

Marianne Solberg
Forbundsleder

Maria Strømman Berteig
Seniorrådgiver